

Motion till riksdagen 2025/26:2717

av **Markus Wiechel (SD)**

Kost-, nutritions- och näringslära för sjukvårdspersonal

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att implementera kost-, nutritions- och näringskunskap som en obligatorisk del av undervisningen för samtliga medicinstudenter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I slutet av april 2014 publicerades en undersökning av hur mycket läkarstudenter får lära sig om nutrition och näringslära vid olika universitet runt om i Europa. Trots vetskapen om kostens betydelse och påverkan på såväl allmänhälsan som läkeprocessen, visade resultatet på ett mycket lågt antal undervisningstimmar i ämnet – oavsett land. Vad som tråkigt nog också framgick var att Sverige stack ut, med enbart 12,5 utbildningstimmar totalt som berör kost och näringslära på läkarprogrammen, och då fanns där en bred tolkning i fråga om vad som kunde inkluderas i ämnet. Det kan jämföras med cirka 50 timmar för motsvarande program i länder som Österrike och Spanien och bara hälften så många utbildningstimmar som genomsnittet på läkarprogrammen i Europa.

12,5 utbildningstimmar innebär en ungefärlig utbildningstid på 1–3 veckor (d.v.s. cirka 6–10 föreläsningar). Man kan kanske tycka att en läkare bör kunna ge närings- och kostrekommendationer för att hjälpa patienter med kroniska sjukdomar som har livsstilsrelaterade orsaker. Det är dock tveksamt om det är så bra idag eftersom oerhört få läkare har den kompetens som krävs. Ändå vet vi att patienter har ett högt förtroende för vilka råd som en läkare ger. En läkare som inte vidareutbildat sig i ämnet och som uttalar sig kring kost har ur utbildningssynpunkt ungefär samma auktoritetsvärde som en person som läst en kostrådgivarutbildning på tre helger. Någon som har genomgått en vanlig högskolekurs på 7,5 högskolepoäng inom nutrition har till och med studerat mer om detta ämne än en läkare trots att det är en av de ledande riskfaktorerna för sjukdom och för tidig död, men också en viktig aspekt för en välfungerande läkeprocess.

En forskningsgenomgång (Crowley J, 2019) från 2019 av 24 studier som publicerats i välansedda The Lancet tydliggjorde det skriande behovet av att göra kost och näring till en betydligt större del av läroplanen för att framtidens läkare ska klara av att göra ett bra jobb. Man konstaterar att läkare bör ha grundläggande kunskaper för att kunna använda sig av närings- och kostråd för att hjälpa patienter att hantera kroniska sjukdomar som har livsstilsrelaterade orsaker, men att ytterst få läkare idag har den kompetens som krävs. Genomgången visade även att läkarstudenter själva vill ha mer utbildning i näringslära för att utveckla sina färdigheter men att utbildningen inte tillgodoser den efterfrågan som finns. Bland de synpunkter som kommit från studenterna nämndes både låg kvantitet (för få timmar) och låg kvalitet på näringsutbildningen. Studenterna själva menade att ämnet var nedprioriterat och att det rädde brist på intresse och expertis bland lärarna. Vidare menade de att de fick alldeles för få exempel på kost- och näringsrådgivning under sin praktik. Mot bakgrund av detta ansåg studenterna att de hade dåliga kunskaper i näringslära efter utbildningen, vilket bekräftades av låga resultat i tester.

Det råder inget tvivel om att bristerna i näringslära också påverkar vården negativt och att även om bristen på utbildning om nutrition gäller över hela världen så är läget i Sverige värre än på andra håll. Innovativa satsningar som exempelvis onlinekurser och föreläsare från andra professioner (exempelvis dietister) har enligt den omfattande genomgången visat på både kort- och långsiktiga fördelar för såväl patienter som vården

i stort. För vare sig läkarprogrammet eller sjuksköterskeprogrammet finns det idag några detaljerade krav på kunskaper inom kost-, nutritions- eller näringslära. Varje lärosäte bestämmer därför självt hur det lägger upp strukturen på den utbildning det tillhandahåller så att dess studenter har möjlighet att uppnå de examenskrav som finns enligt högskoleförordningen, vilken som bekant överhuvudtaget inte ens täcker dessa områden.

Mot bakgrund av de uppenbara fakta som finns om hur viktigt det är med kost och näring för en hälsosam livsstil måste behovet av tillräckliga kunskaper om detta säkras inom vården. Den kostrådgivning som finns vid sjukhusen är idag närmast obefintlig, och även patienter som skulle upphöja sin livskvalitet rejält eller till och med förlänga sitt liv får inte den information de skulle behöva för att kunna leva bra – istället finns det skräckexempel på fall där sjukvården serverat eller uppmanat patienter att äta sådant som är direkt farligt för dem. Det krävs därför en omfattande utveckling och implementering av innovativa utbildningsinitiativ, och näringslära måste vara ett obligatoriskt ämne för samtliga medicinstudenter, exempelvis genom tillägg i högskoleförordningen. Regeringen bör beakta detta.

Markus Wiechel (SD)